

Τα ζα Στρατής Μυριβήλης

Λογοτεχνικό Είδος.

Το κείμενο , που ανθολογείται στο σχολικό βιβλίο, με τίτλο « Τα ζα» αποτελεί απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Μυριβήλη, « Η ζωή εν τάφω» στο οποίο περιγράφεται η αγριότητα του πολέμου σε μια σκηνή στην οποία εξοντώνονται ανυπεράσπιστα ζώα. Είναι ένα αντιπολεμικό μυθιστόρημα με τη μορφή ημερολογίου.

Τίτλος.

Ο Τίτλος βασίζεται στο περιεχόμενο του αποσπάσματος, το οποίο παρουσιάζει με ωμό ρεαλισμό και περιγραφική μαεστρία την αγριότητα και τον παραλογισμό του πολέμου μέσα από την περιγραφή της εξόντωσης αθώων και ανυπεράσπιστων επιστρατευμένων ζώων.

Θέμα.

Τα θέματα του αποσπάσματος είναι η αγριότητα και ο παραλογισμός του πολέμου, με θύματα όχι μόνο τους ανθρώπους αλλά και τα ανυπεράσπιστα ζώα, καθώς και η αδυναμία του ανθρώπου να αντιδράσει σε αυτή τη βαρβαρότητα.

Διάρθρωση ενοτήτων.

- **1η ενότητα:** «Τα ζα... ανθρώπων» : Άνθρωποι και ζώα αντιμέτωποι με τον παραλογισμό του πολέμου.
- **2η ενότητα:** «Η μεραρχία μας... της Μεραρχίας μας» : Η μεταφορά των ζώων στο μακεδονικό μέτωπο.
- **3η ενότητα:** «Τα ζα... στο Περιστερί» :Η ευτυχισμένη ζωή των γαϊδουριών.
- **4η ενότητα:** «Ένα αεροπλάνο...κίτρινες μαργαρίτες ματωμένες»: Ο βομβαρδισμός της χαράδρας και η μαζική εξόντωση των ζώων.

Νοηματική εμβάθυνση.

Ο συγγραφέας-αφηγητής αρχικά εκφράζει τα προσωπικά του συναισθήματα για την αδικαιολόγητη εμπλοκή των αθώων ζώων στον πόλεμο. Ακολουθεί, σε ουδέτερο ύφος, η περιγραφή της περιπέτειας μιας συζυγαρχίας γαϊδάρων.

Η περιπέτεια τους αρχίζει με τον τρόπο τους κατά τη μεταφορά τους με βαπόρι και καταλήγει στη μακάβρια εξόντωσή τους από το βομβαρδισμό. Περιγράφεται η ταλαιπωρία των άτυχων ζώων κατά τη μεταφορά τους στη Θεσσαλονίκη και η πορεία τους μέχρι τα χαρακώματα. Εκεί σε μια χαράδρα όπου

στρατοπέδευσαν μπόρεσαν να ξεκουραστούν και να απολαύσουν τη φύση. Όμως εμφανίστηκαν εχθρικά αεροπλάνα που εξόντωσαν τα ζώα τα οποία πέθαναν με βασανιστικό και τραγικό τρόπο με την απορία ζωγραφισμένη στα μάτια τους.

Ερμηνεία ιδιαίτερων σημείων.

1η ενότητα: Ο συγγραφέας αναφέρεται στην άδικη εμπλοκή των ζώων στον πόλεμο. Ανεύθυνα και παρά τη θέληση τους σύρονται στο πεδίο της μάχης χωρίς να έχουν κανένα τρόπο να γλιτώσουν, όπως ο άνθρωπος που πολλές φορές καταλήγει σε νοσοκομεία ή καταφεύγει στη λύση της λιποταξίας.

2η ενότητα: Η περιγραφή αρχίζει με τη σκηνή της μμεταφοράς των «επιστρατευμένων» ζώων, από το νησί στη Μακεδονία με βαπόρι. Η διαδικασία επιβίβασης καθώς και το ξεφόρτωμα τους ήταν για αυτά μια τρομερή ταλαιπωρία.

Έκδηλα είναι τα συναισθήματα φόβου και αγωνίας που καταλαμβάνουν τα ζώα κατά τη διάρκεια της μμεταφοράς. Φορτωμένα με πυρομαχικά, μαζί με τους στρατιώτες διέσχισαν ολόκληρη τη Μακεδονία ως το μέτωπο. Στην περιγραφή κυριαρχεί ο ωμός ρεαλισμός.

3η ενότητα: Σε αυτό το κομμάτι του κειμένου βλέπουμε την ευχάριστη ανάπαυλα των ζώων, μετά τη μεταφορά τους. Περιγράφεται η πανηγυρική επικράτηση των φυσικών τους ενστίκτων, η χαρά της τροφής και της αναπαραγωγής. Στρατιώτες και ζώα στρατοπέδευσαν σε μια χαράδρα, όπου ξεκουράστηκαν. Τα γαϊδούρια βρήκαν χορτάρι να βοσκήσουν και απόλαυσαν τη φύση. Ωστόσο οι στιγμές χαράς κράτησαν λίγο αφού εχθρικά αεροπλάνα βομβάρδισαν τη χαράδρα.

4η ενότητα: Με ωμές και παραστατικές εικόνες περιγράφεται η σκηνή της ζωοκτονίας. Η σκηνή είναι τραγική, αφού έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη χαρά της ζωής και την ομορφιά της φύσης που απολάμβαναν ανέμελα τα άτυχα ζώα λίγο πριν. Τα ζώα μέσα σε μια στιγμή, κείτονται σακατεμένα και ξεκοιλιασμένα μετά από φρικτό και αργό θάνατο. Ο συγγραφέας μέσα από αυτή την περιγραφή, τονίζει τον παραλογισμό του πολέμου που καταστρέφει την ομορφιά και τη χαρά. Η εικόνα με τις κίτρινες μαργαρίτες στο κλειστό στόμα του νεκρού ζώου εκφράζουν ακριβώς αυτό με παραστατικό τρόπο.

Αφηγηματική οργάνωση.

Αφήγηση: Η αφήγηση είναι πρωτοπρόσωπη. Ο αφηγητής είναι πρωτοπρόσωπος και ομοδιηγητικός. Η αφήγηση γίνεται με εσωτερική εστίαση και είναι γραμμική δηλαδή ακολουθείται η χρονολογική σειρά που έγιναν τα αφηγούμενα γεγονότα. Χρησιμοποιείται το πρώτο ενικό και το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο.

Με το πρώτο ενικό πρόσωπο ο αφηγητής εκφράζει πιο πολύ προσωπικές θέσεις και απόψεις, ενώ στη δεύτερη περίπτωση με τη χρήση του πρώτου πληθυντικού προσώπου εκφράζεται ως μέλος του συλλογικού εμείς. Ωστόσο υπάρχουν και παράγραφοι όπου η αφήγηση δίνει την εντύπωση ότι μετατρέπεται σε τριτοπρόσωπη.

Χρόνος: Ο χρόνος δεν δηλώνεται. Γνωρίζουμε όμως έχοντας υπόψιν μας το έργο από το οποίο προέρχεται το απόσπασμα, πως τα γεγονότα διαδραματίζονται στη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Τόπος: Κάποιο νησί, η Θεσσαλονίκη και το Μέτωπο της Μακεδονίας.

Γλώσσα και ύφος.

Η γλώσσα είναι δημοτική, καλοδουλεμένη και πλούσια. Γίνεται χρήση λαϊκών τύπων που συνδυάζονται με άριστο χειρισμό του λεξιλογίου. Έτσι επιτυγχάνεται απόλυτη ακριβολογία και σαφήνεια.

Εκφραστικά μέσα (ενδεικτικά).

Μεταφορές: *μαγειρεύεται περίφημα ο πόλεμος- Τους αρπούσε το βίντσι μουγκρίζοντας θυμωμένα-μέσα στη γερή φασκιά τους-η τρομάρα τους ήταν εκπληχτικά ζωγραφισμένη μέσα στα έξαλλα μάτια τους –ο έρωτας κέντριζε όλα τα πάντα*

Παρομοιώσεις: *σαν ένα κοπάδι άσπρα προβατάκια-σαν άνθρωποι-σαν κοκκινωπά φίδια ανάμεσα στα πόδια τους-έτρεχε σαν τρελός*

Εικόνες:

- Οι ρεαλιστικές εικόνες της μεταφοράς των ζώων «*Τους αρπούσε το βίντσι...η τρομάρα τους ήταν εκπληχτικά ζωγραφισμένη ...κλωτσούσανε το κενό.. ρυτίδιαζε από τη φρίκη*»
- Η ειδυλλιακή εικόνα της χαράδρας «*ήταν χαρά θεού...πανηγύρι της αναπαραγωγής*»
- Οι λυρικές εικόνες της ανταπόκρισης των ζώων στο κάλεσμα της φύσης «*Οι γάιδαροι άκουσαν το μεγάλο κάλεσμα και απάντησαν με το ερωτικό τους σάλπισμα...Η χαράδρα βούιξε...Ο αντίλαλος πήρε τα ερωτικά σαλπίσματα...στο Περιστέρι*»
- Οι ρεαλιστικές και ωμές εικόνες του βομβαρδισμού «*Ένα αεροπλάνο ξεκίνησε τότες...Κατόπι γύρισε πίσω μέσα στην αποθέωση των οβίδων...πλήθαιναν γύρω του*»
- Η κωμικοτραγική εικόνα του πανικόβλητου ημιονηγού, που τράπηκε σε φυγή σέρνοντας από το χαλινάρι αντί για το γάιδαρο του, το κομμένο του κεφάλι.

- Η ρεαλιστική εικόνα του αποκεφαλισμένου ζώου, που κρατά ακόμη ανάμεσα στα δόντια του ένα μάτσο ματωμένες κίτρινες μαργαρίτες.

Αντιθέσεις:

- Η αντίθεση ανάμεσα στην ειδυλλιακή εικόνα της χαράδρας και την άγρια σφαγή των ζώων.
- Η αντίθεση ανάμεσα στην ταλαιπωρία των γαϊδάρων στη διαδρομή προς τη Θεσσαλονίκη και στην άφιξη τους στην όμορφη χαράδρα, όπου είχαν μια ευτυχισμένη ανάπαυλα.

Ειρωνεία: *«Απ' όλα αυτά μαγειρεύεται περίφημα ο πόλεμος- Τα' χανε κι αυτοί με τους Γερμανούς, με τους Τούρκους, με τους Βούλγαρους».*

Ασύνδετο: *«κλωτσούσανε...φρουμάζανε, στριφογύριζαν τους βολβούς-με τους Γερμανούς ,με τους Τούρκους, με τους Βούλγαρους- Ανετρίχιαζαν, τρέμανε τα ρουθούνια τους, ανοίγανε τα πλατιά χείλια».*